

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Cap. XXVII. Quae Gregorius Theologus de Apollinare deque Eunomio scribit in Epistola ad Nectarium: utque per sapientiam Monachorum, qui eo tempore vivebant, haeresis illorum extincta est. Totum enim ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

τῆς δεχομένης εἰς ἐρημοτέρους τόπους ἐχώρη-
 σαν ὡς εἰ μὴ παλιελῶς ἡμᾶς ἀγνοεῖν τὸ δόγμα
 τῆς ἐκείνης αἵρεσεως, ἴσθαι ὡς τῆς κατ'
 εὐνομίον δόξης, πρῶτον αἰτίου ὁ σύρ-
 ρουρέλης ἐχέτω, ἀνόμοιον τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν κλι-
 σὸν τε καὶ δὲ ὄντων γεγονέναι, μὲν ἀρειον
 Διοσφορίαν καὶ οἰτάδε Φεργανῆτες, ἀε-
 λιανοὶ τὸ πρῶτον ὀνομάζοντο. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐν τῇ
 κωνσταντῆ βασιλείᾳ εἶρη, τῷ μὲν, ὁμοί-
 ούσιν τῷ δὲ, ὁμοιοῦσιν τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν
 δοξάζοντων, ὅμοιον τότε εἰδοξε λέγειν τοῖς
 τότε κρατίστοις καὶ τὴν ἐν δριμύτι συνόδον,
 αἰτίου καλεδιανάδην φεύγειν, ὡς εἰς Θεὸν
 βλασφημῶν. ἡ δὲ ὑπὸ αὐτῆς συστάσα αἵρε-
 σις, πρόπον πᾶσι τὸν ἐν μέσῳ διελεύθει χρόνον
 ἐπεὶ αἴτιος τῶν ἐν λόγῳ, ἔτε εὐνομίσι εἰς τὸ
 φανερόν ἤτι τῆς παρρησιαζούσης τολ-
 μῶν ὡς δὲ τῶν κυζικηνῶν ἐκκλησίαν
 αὐτὴ ἐλθούσης παρελήφθη, ὅθεν παλιελῶς
 ἡμεῖν ἠνεύχθη καὶ ἐν πληθεί, διαλεγόμε-
 νον, αὐτῆς τῆς αἰτίας δόξαν εἰς μέσον ἤγα-
 γεν οἷα δὲ φιλεῖ πολλὰκις, Ἰππυλάτου μὲν
 οὐκ ἀνθρώποι τὴν πρῶτον ταύτην ἐυρήναι τὴν
 αἵρεσιν, εὐνομίᾳ δὲ ὡς Φεργανῆται ἐπὶ ὀνό-
 μασαν, καθὼς καὶ αἰτίον, τῆς τοῦ δόγμα
 ἀνεύχθη, καὶ τολμηρότερον ἐπεξεργάσατο τὴν
 τὴν δεχθῆναι ὡς ἀδύνατον.

A locis Imperii Romani in regiones de-
 fertas & squalidas deportasset. Porro ne
 utriusque hæresis doctrinam penitus
 ignoremus, sciendum est, Eunomiani
 dogmatis auctorem primum fuisse Ac-
 tium Syrum, qui Filium Patri dissimilem,
 & ex nihilo creatum esse, post Arium
 asseveravit. Itaque qui hanc opinio-
 nem sequebantur, Actiani primum sunt
 dicti. Postquam vero, sicut in rebus ge-
 stis Constantii retulimus, aliis consub-
 stantialem Patri Filium, aliis substantia
 similem asserentibus: ii qui in Arimi-
 nensi Synodo prævalebat, statuerunt
 ut similis tantum diceretur: Aetius
 quidem utpote qui in Deum impie lo-
 queretur, exilio damnatus est. Hæresis
 vero quæ ab illo conflata fuerat, interea
 temporis quodammodo extincta est,
 cum nec alius quispiam alicujus mo-
 menti vir, nec Eunomius ipse eam pal-
 lam defendere auderet. Verum ubi
 Cyzicenaë urbis Episcopatum Eleufii
 loco suscepit, non jam amplius se con-
 tinuit: sed coram populo differens, opi-
 nionem Aetii rursus in medium produ-
 xit. Homines vero, sicut plerumque fie-
 ri solet, ejus qui hæresin illam primum
 excogitaverat obliti, opinionis illius te-
 ctatores Eunomianos cognominarunt,
 propterea quod Eunomius post Actium
 hæresin illam renovaverat, & majore
 cum audacia quam ille à quo primum
 fuerat tradita, eam adstruxerat.

Κεφ. κζ.

CAP. XXVII.

Ἰππυλάτου μὲν, καὶ Ἰουδμίον, οἷα ὁ θεολόγος γρηγόριος ἐν τῇ
 ἐπιτομῇ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ὅτι καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν
 τότε βιωτῶν μοναχῶν ταῦτα ἠπὸν ἐπέσειτο αἰρέσεως.
 πᾶσιν γὰρ πάλαι ἔχον ἡ αἰρέσις τῶν δύο τε-
 τῶν διπλασι.

Quæ Gregorius Theologus de Apollinare
 deque Eunomio scribit in Epistola ad Ne-
 ctarium: utque per sapientiam Monacho-
 rum, qui eo tempore vivebant, hæresis illo-
 rum extincta est. Totum enim fere Orien-
 tem hæc due hæreses occuparunt.

Εὐνομίον μὲν ἐν ταῦτα Φεργανῆται αἰτίου,
 Εὐνομοιοῦσιν δὲ ὄντων καὶ γὰρ δὴ αὐτὸς εὐ-
 νομίον αἰτίου διδάσκαλον ἀνεύχθη, καὶ μαρτυρεῖ
 τῆς πολλὰκις ἐν ἰδίῳ γραμμασι παρ-
 ρησιαζόμενον. Διοσφορίαν δὲ ἐπαλιώ-
 μῶν γρηγόριος ὁ ναζιανζῶν ἐπισκοπή-
 σαι, ἐν Ἰππυλάτῳ περὶ ταύτης γράφει πρὸς
 νεκτάριον τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν κωνσταντι-
 νουπόλει ἐκκλησίας τὸ δὲ ἐγκόλπιον ἡμῶν
 κατὰ εὐνομίον, ὅθεν ἀγαπᾷ τὸ ὅπω-
 πον εἶναι ἀλλ' εἰ μὴ πάντας τῆς αὐτῆς

Eunomium certe eadem cum Actio
 sensisse omnino fatendum est. Nam
 & ipsemet Eunomius Actium præcepto-
 rem suum fuisse jactat, idque sæpenumero
 in libris suis palam ac libere testatur.
 Apollinarem vero Gregorius Nazianzen-
 us Episcopus, in quadam Epistola ad
 Nectarium Episcopum Constantinopo-
 litanum accusat his verbis. Intestinum
 vero malum nostrum Eunomius, non
 jam satis habet quomodoconque vive-
 re: sed nisi cunctos in eandem secum

perniciem traxerit, damnum se pati existimat. Et hæc quidem utcumque toleranda. Sed Apollinaristarum licentia, inter Ecclesiæ calamitates omnium est acerbissima. Quos quidem collectas perinde ac nos celebrandi facultatem sibi comparasse, nescio quo modo sanctitas tua passa sit. Ac tu quidem cum singulari Dei beneficio divina mysteria apprime edoctus sis, non eas solum quæ ad Dei Verbi patrociniū spectant prope nosti, verum etiam quæcumque ab hæreticis adversus sanam fidem excogitata sunt. Non tamen intempestivum fuerit, ut gravitas tua ex tenuitate nostra discat, incidisse in manus meas libellum Apollinaris, in quo ea quæ adstruuntur, omnem hæreticorum improbitatem excedunt. Affirmat enim carnem illam quæ ab unigenito Dei Filio per dispensationem assumpta est ad naturæ nostræ instaurationem, adscitiam non esse: sed carnalem illam naturam ab initio fuisse in Filio. Et quædam verba ex Evangelio male accipiens, ad hujus absurdæ opinionis confirmationem adducit, ita dicens: Nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit Filiius hominis: adeo ut priusquam descenderet, Filius hominis fuerit, descenderitque propriam afferens carnem; eam scilicet quam jam in cælo habebat, æternam & substantiæ ipsius coalitam. Profert enim rursus quendam Apostoli locum: in quo legitur secundus homo de cælo. Deinde asserit hominem illum qui de cælo descendit, mentem non habere: sed Unigeniti Deitatem quæ mentis locum suppleverit, tertiam fuisse partem humani compositi: cum anima quidem & corpus juxta hominum naturam in eo essent: mens autem non esset, sed Deus verbum ejus locum impleret. Nec hoc adhuc grave piaculum. Sed quod omnium longe gravissimum est, ipsum unigenitum Deum, qui omnium iudex, qui auctor vitæ, qui mortis destructor est, mortalem esse contendit, & in propria divinitate passum esse; & in tridua illa corporis morte divinitatem quoque ei commortuam fuisse; atque ita demum Patris beneficio ex morte ad vitam esse revocatam. Cetera quæ hujusmodi absurdis assertionibus adjungit, longum fuerit commemorare. Quamnam igitur & qualia de Deo senserint Apollinaris & Eunomius, ex

ἀπολεία σωφελεύσαιτο, ζημιάν κενεὴ καὶ ταυτα μὴ φορηὰ τὸ ὅτι πάντων χαλεπώτατον ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συμφοραῖς, ἡ τῶν ἀπολλιναιεῶν ἐπὶ παρρησίᾳ ἕως ἐκ οὐδαμῶς παρῆδέσθαι ἡ ὁσιότη, πορισάμενος ἐαυτοῖς τὴν ἔσσην ἄν ὁμοίως ἡμῶν παρρησίαν πάντες μὴ ἐν δια πάντων καὶ Θεῶν χάριν τὰ θεῖα παιδιδυμένος μυστήρια, ἔμνον τὴν Θεῶν ἄγχι συνηγορίαν ἐπίστασιν, ἀλλὰ κακῶς ἐπὶ τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν ὑμῶν ἐπιπέσειν πείσεως πλὴν τῶν ἀβραχύτητος ἡμῶν ἀσκαίρου ἰσως ἀκῆσαι σὺ τὴν σεμνοπῆς ἐπιπέσει μοι πυκλὸν γέγονεν ἐν χερσὶ Θεοῦ ἀπολλιναιεῶν ἐν ᾧ τὰ κατὰ σκευὰ ζόμενα, πᾶσαν αἰρέσιν καίαν παρέρχετ' διαβέβαιον ὅτι μὴ ἐπιπέσειν εἶναι τὴν σάρκα καὶ οἰκονομίαν Θεοῦ ἡμῶν ἡμῶν ἔμνον Θεῶν προσληφθεῖσαν ἐπὶ μελέτην χρώσεως τῆς φύσεως ἡμῶν, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς ἐπιπέσειν τὴν σαρκώδη ἐκείνην φύσιν εἶναι καὶ κατὰ ἐπιλάδων εὐαγγελικὴν πνεύματι, εἰς μαρτυρίαν τῆς τοιαύτης ἀτοπίας προβαλλετ', λέγειν ἑαυτοῦ ἀναβέβηκεν εἰς τὴν ἕρανόν, εἰ μὴ ὅτι Θεῶν κατὰ θεῶν, ὁ ὑὸς Θεοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ τῶν κατὰ θεῶν ἀνθρώπων, ὑὸν ἀνθρώπου εἶναι, καὶ ἐκείνην ἰδίαν ἐπαγόμενον σάρκα ἐκείνην, ἢ ἔχον ἐν τῇ ἕρανὸν ἐπιπέσειν, κατὰ τῶν ἑαυτοῦ ἡμῶν λέγει ὅτι πάλιν ἀπολλιναιεῶν ἡμῶν, ὁ δευτέρου ἀνθρώπου Θεῶν ἕρανόν, εἶτα κατὰ σκευὰ τῆς ἀνθρώπου ἐκείνην ἰδίαν ἀνθρώπου κατὰ θεῶν, ἢ μὴ ἔχον ἀλλὰ τὴν θεοτήτιαν Θεοῦ ἡμῶν, ἢ τὴν φύσιν ἀναπληρώσασαν, μέρος ἡμῶν τῆς ἀνθρώπου συγκεῖμαλος τὸ τῆς ἡμῶν ἡμῶν καὶ τῆς σώματος καὶ τὸ ἀνθρώπου πᾶσι αὐτῶν ὄντων ἢ μὴ ὄντων, ἀλλὰ τῆς Θεοῦ ἡμῶν ἐκείνην κατὰ τῶν ἀναπληρῆντος ἕρανόν, ὅτι ἡμῶν ἡμῶν ἀλλὰ τὸ πάντων χαλεπώτατον, ὅτι αὐτὸν ἰδίον μονογενῆ Θεόν, ἰδίον κατὰ τὴν ἰδίαν ὄντων, τὸν ἀρχὸν γόντ' ζωῆς, τὸν καθαιρέτην τῆς θανάτου, εἶπε εἶναι κατὰ σκευὰ τῆς καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Θεοῦ πάθος δέξασθαι, καὶ ἐν τῇ τῆς ἡμῶν ἐκείνην κατὰ τῆς σώματος, καὶ τὴν θεοτήτιαν συναπνεύματι ἰδίᾳ σωματικῇ ἕταν τῶν πατέρων πάλιν ἀπολλιναιεῶν θανάτου θανάτου ἡμῶν ἡμῶν ἀλλὰ ὅσα πᾶσι θεοταῖς ἰσοῦταις ἀτοπίαις, μακροῦν ἀνθρώπων ἐξίεναί οἱ μὴ ἐν ἡμῶν ὅπως πᾶσι Θεῶν δόξα καὶ ἀπολλιναιεῶν καὶ τῶν ἡμῶν, ἐκείνην ἡμῶν

ὅτω μέλει σκοπεῖται· εἰ ἢ πρὶ μάθησιν ἀκριβῆ
 τῶν τοιούτων ποιεῖν ἐγράψεν, ἐν τῇ γεγραμ-
 μῶν, ἢ αὐτοῖς, ἢ ἑτέροις ἀπὸ πάντων, Ἰπ-
 ζήσεται πλείω· ἐπεὶ ἐμοὶ ἕτε σιωπῶντα
 τοιαῦτα, ἕτε μετὰ φράζων ἐπιπέσει· ὡς εἴκοι
 δὲ, ἀπὸ τῶν εἰρημνυαῖς αἰτίαις, τὸ μὴ κρα-
 τῆσαι τὰδε τὰ δόγματα καὶ εἰς πολλὰς
 ἀποβῆναι, μάλιστα τοῖς τότε μοναχοῖς λο-
 γιστοῖν ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν ἐν νικαία δόγ-
 μάτων, οἵ τε ἐν συρία καὶ καππαδοκίᾳ, καὶ
 περὶ τῶν φιλοσοφῶντες· ἢ μὲν γυναικῶν,
 ἀπὸ κιλίκων δόξαμένη, μετὰ Φοινίκων ἐκιν-
 ῶν δὲ τῆς ἀπολλωνιαρῆς αἰρέσεως·
 εὐνομίᾳ ἢ ἀπὸ κιλίκων, καὶ ταύρας τὰ ὄρεα,
 καὶ μετὰ τῶν ἑλλησπόντιος καὶ τῆς κωνσταντι-
 πόλεως· ῥαδίως γὰρ ἑκάτερον παρ' οἷς διέ-
 ρηθεῖ, καὶ οὐδὲν πέλας, τὰ αὐτὰ φερονεῖν πε-
 ρὶ ἀσπλησίων δὲ πῶς τοῖς Ἰπὶ δόξαις, καὶ
 Ἰπὶ τούτοις συμβέβηκε· τὸ γὰρ τῆδε πλήθους,
 οὐδὲν δηλωθέντας μοναχοὺς τῆς δόξης τῶν
 ἔργων ἐκθαυμάζον, ὁρθῶς αὐτοὺς δόξα-
 ζεν ἐπίσθαι καὶ οὐδὲν ἄλλως φερονεῖν, οἷά
 γε μὴ καθαρῶς, νόθον δόγματων ἀ-
 πεσρέφοντο· ὡς περὶ αἰγυπῖοι τοῖς παρ' αὐ-
 τοῖς μοναχοῖς ἐπόμνητοι, ἐναντίας εἶχον ἀπὸ
 τῶν δόξαις.

A his quæ diximus, intelligere poterit qui
 volet. Quod si quis accuratam hujus-
 modi rerum notitiam desiderat, ex his
 quæ ipsi, vel quæ alii de ipsis scripserunt,
 plura poterit cognoscere. Neque enim
 mihi facile est aut intelligere ista, aut
 exponere. Caterum quod dogmata ista
 non prevaluerint, nec ad multos per-
 manerint, præter eas causas quas supra
 dixi. Monachis potissimum ut arbitror
 adscribendum est. Nam quotquot in Sy-
 ria & Cappadocia, & circumfictis Pro-
 vinciiis monasticam philosophiam secta-
 bantur, Nicænae Synodi decretis mordi-
 cus adhererant. Parum certe abfuit
 quin Orientis omnes Provinciæ, à Cili-
 cia usque ad Phœnicen, Apollinaris hæ-
 resin amplecterentur. Eunomii autem
 hæresis, à Cilicia & monte Tauro ad
 Hellepontum usque & Constantino-
 polim, cuncta propemodum occupa-
 vit. Uterque enim tum eos apud quos
 morabantur, tum eorum finitimos, in su-
 am sententiam facile perduxerunt. Idem
 porro istis accidit, quod antea Arianis
 acciderat. Populus enim in illis regio-
 nibus, cum Monachos quos supra dixi-
 mus, ob virtutem atque opera valde ad-
 miraretur, recte illos sentire existima-
 bat: eos vero qui aliter sentirent, tan-
 quam adulterinis opinionibus inquinatos,
 averlabantur. Quemadmodum olim
 Ægyptii Monachorum suorum do-
 ctrinam secuti, Arianis fortiter restite-
 runt.

Κεφ. κη.

CAPUT XXVIII.

*De sanctis viris qui tunc in Ægypto florue-
 runt. Joanne, Or, Amon, Beno, Theona, Co-
 pre, Helle, Elia, Apelle, Isidoro, Serapione,
 Dioscoro, & Eulogio.*

Ἰπὶ τῶν κη' τῶν καιρῶν ἐπιπέσει ἀμαρτανῶν ὁρίαν ἀνδρῶν ἐν
 αἰγυπτῷ, ἰωάννη, ὄρη, ἀμόν, βήνο, θεονά, κόπρο, ἐλλή, ἡλία,
 ἀπιλλῆ, ἰσιδῶρη, σεραπίων, διοσκῶρη, καὶ
 εὐλογίῳ.

Εἰς καιρὸν δὲ μοι δοκεῖ, Ἰπὶ μνησθέντα
 ἑστῶν τότε ἐν χριστιανισμῷ φιλοσοφῶντων,
 ἵνα ἀνδραγαθῶς διεξέλθω πλείω γὰρ
 καὶ ἐκείνο καιρὸ φερονεῖν θεοφιλῶν ἀνδρῶν
 ἐπιπέσει· διέπεσε ἢ καὶ τὰς ὡν ἰσχυρὸν ἐν
 αἰγυπτῷ ἰωάννης, ὃ τὸ μέλλον καὶ ἄλλοις
 ἀδελφῶν ὁ Θεὸς ἐδήλωσεν, ἕχ' ἦσαν ἢ τοῖς
 ἄλλοις πάλαι φερονεῖται· καὶ δῶρον ἔδω-
 κεν ἰατρῶν οὐδὲν ἀνιάτοις πάθεισι καὶ νόθοις
 καμνοῖσι· καὶ ὡς, ὅς ἐκ νέου διέτριβεν ἐν

Sed quando in mentionem incidi eo-
 rum qui tunc temporis inter Chri-
 stianos philosophati sunt, opportunum
 arbitror quoscunque nunc potuerim,
 commemorare. Ea enim tempestate in-
 gens copia hominum Deo dilectorum
 effloruit. Ex iis vero quos in Ægypto
 vixisse accepimus, præcipuus fuit Joan-
 nes: cui Deus non minus quam vete-
 ribus illis Prophetis, futurarum abdita-
 rumque rerum cognitionem donave-
 rat: eosque qui insanabilibus morbis la-
 borabant, curandi dederat potestatem.
 Or præterea, qui ab ineunte ætate vixit
 Qqqq iij